

блемами людскости. Відповіді на се були різні, відповідно до часу. Такою відповіддю на ті питання був також релігійний систем в середних віках. Але коли зломано той систем, страчено орієнтацію. Провідною гадкою нових віків стає автономна наука. Виринає раціоналізм.

Раціоналізмом називається математично-понятна наука, що дані життя старається злучити з світоглядом математичної фізики. Все одно, чи буде се онтологічний раціоналізм Декарта чи Спінози, чи феноменологічний Канта, чи вкінці історично-філософський раціоналізм Гегеля. Кождий з них має претенсію на пізнавчо-теоретичну автономію.

Як тип бере раціоналізм науку математики. Математика виходить від певних, абсолютних, само-зрозумілих зн. нічим не доказаних правд — та переводить відтак свій процес дальше. Так само робить раціоналізм з наукою. Результати її втрачають свій часовий характер і стають абсолютно певними твердженнями. Лише то називається наукою, що має той сам аподиктичний характер, що і останні її твердження. В раціоналізмі ідеал науки рівний дійсній науці зн. сума незмінних, безчасових судів рівна розвиваючій, змінній науці.

Раціоналізм стремить до сталих, незмінних закінчень, до певної, означеної проглядности фактів. Він — так сказати-б — вже опи-